

Zápis se zasedání Výboru pro práva cizinců

Datum: 12. května 2025 od 13 do 16 hodin.

Místo: Budova Úřadu vlády ČR v ulici Rytířská 31, místnost BEZO.

Přítomni (13): Zuzana Papáčková, Pavel Čížinský, Magda Faltová, Zuzana Pavelková, Andrea Krchová, Marie Jelínková, Yana Leontiyeva, Eva Kremlíková (*zástup za A. M. Vinařickou*), Adam Ander, Pavel Pořízek, Hana Flanderová, Linda Janků, Štěpán Pastorek.

Hosté: Veronika Víchová (KVOP), Pavla Novotná (ředitelka OAMP), Nataša Kovář Chmelíčková (OAMP).

Omluveni: Jan Kepka, Anna Brabcová, Viktor Rumpík, Olga Jůnová, Kateřina Radová.

Nepřítomni: Milan Vinkler, Anežka Janoušková.

ÚV: V. Kundrák (ředitel Odboru lidských práv a ochrany menšin), M. Crha (tajemník Rady vlády pro lidská práva), D. Chytil (tajemník Výboru).

Program zasedání:

1. Aktuality
2. Nerespektování judikatury NSS ve věci nepřijatelnosti dočasné ochrany
3. Podnět k obnovení národního přesídlovacího programu a posílení humanitárního přijímání
4. Azylová novela v rámci implementace Paktu o azylu a migraci
5. Různé

1. Úvod a aktuality

Předsedkyně Výboru Magda Faltová přivítala všechny přítomné členy, představila hosty pro toto zasedání a shrnula návrh programu, který byl schválen.

Je přítomných 13 členů, Výbor je tudíž usnášeníschopný.

Přítomní zástupci uvedli, že žádné relevantní aktuality nad rámec níže projednávaných bodů nejsou.

2. Nerespektování judikatury NSS ve věci nepřijatelnosti dočasné ochrany

Hostka Veronika Víchová (KVOP) představila téma a předkládaný podnět. Otázka se týká důvodů nepřijatelnosti podávání žádosti podle § 5 odst. 1 Lex Ukrajina, konkrétně případů kdy, cizinec podal žádost o udělení dočasné ochrany (DO) v jiném členském státě (§ 5 odst. 1 písm. c) nebo mu byla dočasná ochrana v jiném členském státě udělena (§ 5 odst. 1 písm. d). Rozpor důvod dle písmena c) s evropskou úpravou judikoval Soudní dvůr EU (SDEU) v rozsudku *Krasiliva* v únoru 2025, kdy částečně odpověděl na předběžnou otázku českého soudu. Na druhou část otázky týkající se případů dle písm. d) ale SDEU neodpověděl. Nejvyšší správní soud (NSS) se mezitím zabýval oběma případy nepřijatelnosti a dospěl k závěru, že v obou případech nelze bez dalšího nepřijímat žádosti o DO dle písm. c) a d) pro rozpor s evropskou směrnicí. NSS též podrobně vyložil, jak by měly správní orgány v jednotlivých situacích postupovat (viz bod 78 z rozsudku NSS č.j. 1 Azs 336/2024-42). K závěrům prvního senátu NSS se připojily další senáty (devátý, pátý, druhý, desátý, čtvrtý).

V. Víchová dále uvedla, že KVOP provedla šetření na KACPU v Brně a v Praze, mluvili jsme s vedoucími KACPU. Z šetření vyplývá, že v reakci na rozsudek *Krasiliva* došlo ke změně praxe a metodiky OAMP v postupu ohledně nepřijímání žádostí dle písm. c). Co se týče písm. d), závěry NSS stále nejsou respektovány, přestože máme k dispozici již okolo 40 rozsudků správních soudů. Ministerstvo vnitra nerespektuje interpretační charakter rozsudků ani princip dělby moci, kam patří i kontrola moci výkonné mocí soudní. Lze očekávat, že budou žaloby na Městském soudě v Praze přibývat, což představuje velké náklady pro stěžovatele i stát, i vzhledem k možnosti uplatnit náhradu podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci.

Pavla Novotná (OAMP) potvrdila, že Ministerstvo vnitra (MV) aplikuje rozsudek SDEU. Bylo dohodnuto, že pro změnu praxe v případě důvodu dle písm. d) musí proběhnout jednání na vládě. Čekáme na jednání na evropské úrovni ohledně (ne)aplikace čl. 11 směrnice o dočasné ochraně, praxi budeme měnit až s ohledem na toto jednání.

Zuzana Pavelková se připojila do diskuze s příklady z praxe Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU). Lidé se ocitají v právním vakuu a často se musí vracet na Ukrajinu, což považují za nepřijatelné. Dále byl vznesen dotaz na MV, ke kolika případům nepřijatelnosti dle písm. d) dochází a v kolika případech byl postup dle § 5 odst. 1 písm. d) Lex Ukrajina žalován. Ke změně Lex Ukrajina by mohlo dojít v rámci pozměňovacích návrhů k projednávané azylové novele.

P. Novotná odpověděla, že podrobné statistiky ohledně počtu případů nepřijatelnosti nejsou k dispozici. Co se novely zákona týče, bude záležet na tom, jak dopadnou jednání na evropské úrovni. Umožňujeme cizincům s DO ze třetích zemí pracovat na zaměstnaneckou kartu.

V. Víchová reagovala s dotazem, jestli se statistiky ohledně nepřijatelnosti žádostí nevedou teď, anebo i obecně. Navrhla, zda by judikatura NSS nemohla být respektována ještě před výsledkem jednání vlády nebo případné změny zákona a ne naopak.

P. Novotná reagovala, že panuje dohoda, že je třeba počkat na jednání vlády nebo Poslanecké sněmovny, případně vývoj na evropské úrovni.

Pavel Pořízek na základě šetření KVOP uvedl, že se přesná statistika důvodů nepřijatelnosti žádosti bohužel nevede. V době, kdy jsme šetření prováděli, byl počet případů nepřijatelnosti dle písm. d) v Praze cca 100. Lze se domnívat, že na jiných KACPU budou podobné. Nejde o žádné tisíce nebo desetitisíce. Dále doplnil, že právní výklad NSS odpovídá úpravě ve většině členských států. Obava z druhotného pohybu Ukrajinců není na místě. Mrzí mě a nerozumím tomu, jak se k tomu český stát postavil, bez respektu k právnímu státu. Máme informace, že je nesmyslnými žalobami zahlcován Městský soud v Praze.

Z. Pavelková se zeptala, o jaká evropská jednání jde, a proč je třeba se změnou praxe čekat až na výsledky jednání.

P. Novotná uvedla, že má MV informace o situaci v jiných členských státech, např. v Polsku nebo Německu. Co se týče evropské úrovně, ČR dala prohlášení o tom, že budeme aplikovat čl. 11 (resp., že nebude aplikovat výjimku, na které se dohodly ostatní státy). Vycházeli jsme z toho, že je to právně dostatečné. Z debaty na úrovni Evropské komise i členských států vyplývá, že bude úprava směřovat k zákazu druhotných pohybů. O tom probíhají jednání na evropské úrovni.

Nataša Kovář Chmelíčková doplnila, že za měsíc bude o tomto tématu vedeno jednání Rady Evropské unie a nelze vyloučit, že dojde ke změně evropského přístupu.

Miroslav Crha reagoval na otázku, že by toto téma mělo být na programu vlády. Na jednání to někdo musí navrhnout k zařazení na program. Chci se zeptat, jestli to MV plánuje na jednání vlády předložit, případně to můžeme udělat my [ÚV].

P. Novotná odpověděla, že vychází z toho, že už je návrh předložen na vládu na základě usnesení Rady vlády pro lidská práva.

M. Crha upřesnil, že Rada vlády pro lidská práva přijala usnesení s návrhem usnesení Vlády ČR, na jehož základě jsme napsali dopis ministru vnitra. Z odpovědi ministra nevyplývá, že by MV návrh na zařazení zvažovalo, návrh tedy můžeme podat za ÚV.

P. Čížinský se doptal na možnost držitelů DO žádat o zaměstnanecké karty.

P. Novotná odpověděla, že pro držitele DO z jiného členského státu je možné žádat o zaměstnaneckou kartu, studentská pobytová oprávnění atd. přes Generální konzulát ve Lvově, a to i bez osobní přítomnosti.

M. Faltová se přidala k apelu na právní stát, je nutné respektovat judikaturu NSS, dokud se nestane něco jiného. Ráda bych navrhovaný podnět hlasovala.

Hlasování o podnětu k nerespektování judikatury Nejvyššího správního soudu ve věci dočasné ochrany

- **Navržený podnět byl přijat (Hlasování: 11 pro, 0 proti, 2 zdržel se).**

3. Podnět k obnovení národního přesídlovacího programu a posílení humanitárního přijímání

M. Faltová uvedla, že k tématu jsou dva podněty, které budeme samostatně diskutovat a poté hlasovat. Poprosila Pavla Čížinského, aby představil svůj podnět.

P. Čížinský představil podnět ke zřízení přesídlovacího programu pro Palestince z Gazy a začlenění Gazanů do programu MEDEVAC, který již přinesl na předchozí zasedání. Vycházím z urgencye humanitární situace v Gaze. ČR navíc má vzhledem ke své zahraniční politice za situaci v Gaze větší odpovědnost než vůči jiným konfliktům. Gazané navíc nemají možnost z Gazy utéct. Dříve byl cíl Gazany z oblasti vyhnat spíše implicitní, nyní je již z vyjádření explicitní. Jde o příspěvek k odpovědi na otázku, kde budou Palestinci z Gazy žít. Pokud podnět neprojde, podpořím druhý podnět, který věcně přesídlení Palestince umožňuje, ale neargumentuje logikou, kterou považuji za stěžejní. Oba podněty se nevylučují.

M. Faltová představila druhý podnět a vysvětlila genezi diskuze. Nevnímám, že má Výbor pro práva cizinců mandát na řešení české zahraniční politiky. K tématu obnovení národního přesídlovacího programu jako nástroje pro podporu zvláště zranitelných uprchlíků v situaci, kdy se ČR vymezovala proti kvótovému systému evropských relokací, jsme se opakovaně vraceli v minulosti. Společně s tajemníkem Davidem Chytilým jsme shrnuli vývoj a právní rámec přesídlovacích programů a apelujeme také na posílení humanitárního přijímání v rámci projektu MEDEVAC. Ten funguje i poté, co byl program přesídlování zrušen. Podnět zmiňuje i situaci lidí v Gaze i pro to, že nespadají pod mandát uprchlíků. Vnímáme jako důležité, aby ČR vnímala potřeby lidí, kteří jsou ve zvlášť zranitelné situaci. Vycházeli jsme z informací UNHCR z hlediska potřeby a žádostí o přesídlení, proto jsme jako příklady dále uvedli Demokratickou republiku Kongo a Afghánistán, kde jsou potřeby pro přesídlení dle UNHCR dlouhodobě jedny z nejvyšších.

Z. Pavelková poděkovala za oba podněty. Sledujeme stupňující rétoriku vůči Palestincům v Gaze. Za OPU jsme ochotní podpořit oba podněty. Navrhují upravit podnět Pavla Čížinského, pokud by byla pro podnět větší podpora.

M. Faltová vyjádřila podporu pro druhý podnět, i s ohledem na další práci s podnětem v rámci Rady vlády pro lidská práva. Obnovu přesídlovacího programu považují za důležitou.

M. Crha: Návrh P. Čížinského nenaplnňuje standardní strukturu podnětu Výboru pod Radou vlády. V případě, že bude podnět přijat, můžeme ho formálně upravit ex post, nebo přiložit jako přílohu k druhému podnětu.

M. Faltová navrhla přejít k hlasování v pořadí, jak byly podněty představeny.

Hlasování o podnětu ke zřízení přesídlovacího programu pro Palestince z Gazy a začlenění Gazanů do programu MVČR MEDEVAC

- **Navržený podnět nebyl přijat** (Hlasování: 5 pro, 2 proti, 6 zdržel se).

Hlasování o podnětu k obnovení národního přesídlovacího programu a posílení humanitárního přijímání

- **Navržený podnět byl přijat** (Hlasování: 11 pro, 0 proti, 2 zdržel se).

4. Azylová novela v rámci implementace Paktu o azylu a migraci

Tajemník Výboru D. Chytil seznámil členy Výboru s aktuální situací projednávané azylové novely v souvislosti s implementací Paktu o azylu a migraci (Pakt). Ve středu 7. května proběhlo jednání mezi zástupci MV OAMP a zmocněnkyní vlády pro lidská práva Klárou Šimáčkovou Laurenčíkovou, zástupci Odboru lidských práv a ochrany menšin ÚV a zástupci neziskového sektoru. Na to navázal kulatý stůl v Poslanecké sněmovně. O novele bude jednat sněmovní Výbor pro bezpečnost 28. května. Tajemník dále stručně shrnul připomínky zmocněnkyně. Návrh azylové novely obsahuje řadu zpříšňujících ustanovení, která jsou nad rámec požadavků Paktu. Mezi sporná témata patří omezení bezplatného právního poradenství ve správním řízení, udělení azylu na omezenou dobu (nejméně na 3 roky), omezení přístupu ke zdravotní péči pro žadatele o azyl (nově nárok pouze na nutnou a nedokladnou péči), rozšíření možností detence pro zranitelné osoby a zavedení restriktivních alternativ k detenci.

M. Crha doplnil, že z novely nevyplývá, jak bude právní poradenství prakticky vypadat a jak bude financováno. Ke zdravotní péči – je problém, že nutná a neodkladná péče není definovaná položkově, je definovaná pouze obecně. Máme obavu, že lékaři a MV mohou vykládat pojem volně a bude docházet k situacím, kdy bude péče poskytnuta lékařem, ale nebude následně uhrazena ministerstvem.

A. Krchová doplnila, že proběhne diskuze s panem poslancem Letochou nad případnými pozměňovacími návrhy. Dalším tématem je nemožnost podávat žádost o mezinárodní ochranu z nemocnic. Minulý Výbor jsme měli hostky z nemocnice v Motole, které na to upozornili, paní zmocněnkyně by byla ráda za expertní diskuzi nad zakotvením této možnosti při další novele azylového zákona, což Ministerstvo vnitra přislíbilo. Je to na místě i vzhledem k judikatuře NSS.

M. Faltová poprosila pana Andera o stanovisko k nutné a neodkladné péči.

Adam Ander: Jsem názoru, že je obecná definice nutné a neodkladné péče dobře. Jde o posouzení konkrétního lékaře v konkrétní situaci. Při položkové definici se může stát, že na některé situace zapomene.

M. Crha: Domnívám se, že ambicí MV bylo zabránit nadužívání péče, kde to není potřeba. Jediná možnost byla použít nutnou a neodkladnou péči. Ideální by bylo stanovit, které položky nebudou žadatelům o azyl oproti nárokům z veřejného zdravotního prostředí hrazeny.

M. Faltová: Máme obavu, že se lidé nedostanou k ošetření, protože půjde o administrativu pro zdravotnické zařízení navíc (péči bude posuzovat Ministerstvo vnitra). Mám také obavu o důležitou péči, která by nemusela spadat pod „nutnou a neodkladnou“ péči (např. preventivní gynekologické prohlídky, péče v těhotenství). Žadatel nebude do poslední chvíle vědět, na jaké vyšetření má nárok.

A. Ander uvedl, že nutná a neodkladná péče ani účtování někomu jinému není nic nového. Účtování někomu jinému máme odzkoušeno od vládních stipendistů ze třetích států, kterým péči hradí Ministerstvo zdravotnictví. Rozumím vašim obavám, ale nutnost a neodkladnost péče nebude posuzovat ministerstvo, ale ošetřující lékař. Lékaři péči poskytují, tento institut tu máme roky v zákoně o zdravotních službách. Ohledně vyškrtávání položek ze standardu je problém, protože neumíme standard definovat.

M. Crha se doptal, zda existuje prostředí cesta mezi omezení na nutné a neodkladnou péči a veřejné zdravotní pojištění.

A. Ander: Tu cestu jsme nenašli. Mohli by být problém pro poskytovatele, protože by byla také podobná.

Z. Pavelková se zeptala na to, zda psychiatrická péče spadá pod nutnou a neodkladnou péči. V praxi se setkáváme se žadateli o mezinárodní ochranu se závažnými duševními onemocněními, což je třeba zohlednit v azylovém řízení. Bez přístupu k vyšetření nebudou mít podklady nezbytné pro azylové řízení.

A. Ander: Psychiatrická péče může pod definici nutné a neodkladné péče spadat. Považuji definici za dostatečně širokou.

P. Čížinský upozornil na časový aspekt, kdy řízení o azyl může trvat několik let.

P. Pořízek uvedl, že považuje nevhodné a nezodpovědné, že byla tak rozsáhlá a komplexní novela předložena jako poslanecký návrh bez možnosti standardního meziresortního připomínkového řízení. Mám obavu z řady nesrovnalostí a nezohledněných provazeb do řady agend a zákonů. To ukázala tato debata nad jedním nejasným bodem. Chápu sice blížící se termín implementace Paktu a kolizi se sněmovními volbami, ale i tak měl být návrh podán standardní vládní cestou, a šlo navázat po volbách s novou sněmovnou.

M. Crha doplnil, že v připomínkách zmocněnkyně jsme proces také velmi kriticky komentovali. I pro přípravu stanovisek na jednání vlády byla lhůta zkrácena na 3 dny ze standardních 30. Tento proces povede k řadě legislativně-technických chyb. Byli jsme nicméně informováni MV, že se plánuje legislativně-technický poslanecký návrh. Touto formou by měla být možnost nápravy, pokud jste identifikovali chyby v zákoně.

P. Novotná potvrdila, že bude podán legislativně-technický návrh. Pokud najdete věcné chyby, takové chyby opravit můžeme. Rozhodnutí o předložení formou poslaneckého návrhu nebylo naše, šlo o politické rozhodnutí. Výhledově bude potřeba řada dalších změn v azylovém zákoně, dochází k dalším změnám evropské legislativy. Počítáme, že bude nutné zákon o azylu znovu otevřen.

M. Faltová: Vzhledem k výhledu dalších novel, bych byla za to odložit otázku zdravotního pojištění, dokud se nevyřeší systém čerpání zdravotní péče.

5. Různé

Magda Faltová uzavřela zasedání s tím, že další zasedání by mělo proběhnout v září. Do té doby budeme rádi za zasílání podnětů. Výbor se může věnovat i dlouhodobějším otázkám, např. problematice pracovního vykořisťování, vyšla nedávno studie Člověka v tísní.

Příští zasedání Rady vlády pro lidská práva proběhne na konci června, termín bude upřesněn.